

SSAB i Oxelösund

– tillverkar stål och hjälper gäddor

♦ Ann-Sofie Ördén, SSAB i Oxelösund

Det stora stålbolaget SSAB i Oxelösund ligger alldeles vid kusten i södra Södermanlands län. SSAB är en världsledande tillverkare av hög-hållfasta stål, och är regionens största privata arbetsgivare med 2300 anställda. Företaget är Sveriges enda integrerade stålverk – här finns hela produktionskedjan från malm och koks till färdig plåt och distribution till kunderna. I Oxelösund finns också två av Sveriges tre masugnar.

● SSABs vision ”En starkare, lättare och mer hållbar värld” kommer bland annat till uttryck i arbetet med att minska företagets generella miljöpåverkan.

– Vi jobbar hårt med att effektivisera vår produktion och hushålla med råvaror för att ha så liten miljöpåverkan som möjligt, säger Kristina Branteryd, som är miljöchef på SSAB i Oxelösund.

Minskad miljöpåverkan

Företagets huvudsakliga miljöpåverkan består av utsläpp till luft och vatten samt det ianspråktagande av mark som anläggningen i sig själv utgör.

Utsläpp till luft från verksamhetens anläggningar innehåller svaveldioxid, metaller och aromatiska kolväten som PAHer, och hade förr ett ansenligt inslag av stoftpartiklar.

Ståltillverkaren SSAB i Oxelösund ligger alldeles vid kusten i södra Södermanland. Behovet av kylvatten och närheten till en bra hamn var avgörande vid placeringen när företaget etablerades i början på 1900-talet.

Foto: SSAB

Under de senaste decennierna har stora insatser gjorts för att minska dessa utsläpp. De årliga utsläppen av stoft har sedan 2008 minskat från 441 ton till 253 ton år 2014.

Miljöpåverkan från verksamheten direkt till vatten har främst varit utsläpp av metaller såsom zink och bly. Effektiva reningsanläggningar samt ökad recirkulering av vatten har medfört att även dessa utsläpp har minskat betydligt under senare år. Efter omfattande renovering av koksverkets biproduktverk har de årliga utsläppen av ammoniumkväve minskat från 1,3 ton till 410 kilo år 2014.

Samordnad recipientkontroll

SSAB har i samarbete med Oxelösunds hamn och Oxelö Energi ett samordnat recipientkontrollprogram för vatten vid Oxelösundskusten. Programmet har utvecklats i samråd med länsstyrelsen och med Svealands kustvattenvårdsförbunds miljöanalysfunktion vid Stockholms universitet, som också är utförare. Det innebär miljöövervakning med årlig provtagning av fria vattenmassan och vartannat år av sediment, fisk och musslor utanför Oxelösunds kustlinje. Samarbetet har pågått sedan 2007 vilket innebär att det finns goda möjligheter att upptäcka förändringar i vattnets kvalitet.

Resultaten från denna övervakning visar att påverkan på närings- och klorofyllnivåer i anslutning till SSABs utsläpp är mycket liten. Fortfarande märks förhöjda halter av metaller som bly och zink i främst sedimenten, men även i musslor. Jämfört med tidigare sedimentundersökningar från 1980- och 1990-talen har dock halterna av dessa metaller minskat med två tredjedelar. När det gäller polycykliska aromatiska kolväten, PAHer, så är halterna fortfarande höga i sedimenten, vilket avspeglar sig i både fisk och blåmussla. Det är dock huvudsakligen ett resultat av historiska utsläpp. En provtagningskampanj av koncentrationen PAH i vatten år 2012 visade att inga miljökvalitetsnormer överskreds.

Andra undersökningar

Förutom recipientkontrollprogrammet genomförs även mät- och provtagningskampanjer i omgivningen kring fö-

FAKTA

SSAB i Oxelösund

SSAB i Oxelösund har varit medlem i Svealands kustvatten-vårdsförbund sedan starten år 2000. De har också satsat på att delta i den samordnade recipientkontroll som utförs av förbundets miljöanalysfunktion vid Stockholms universitet. Svealands kustvatten-vårdsförbund är öppen för alla organisationer som bedriver verksamhet som påverkar, påverkas av eller utövar tillsyn över vattenförhållandena inom verksamhetsområdet längs Svealands kust.

▲ I masugnen pågår en avancerad tillverkning av järn dygnet runt. Det höghållfasta stålet bidrar till företagets vision En starkare, lättare och mer hållbar värld, där exempelvis ett lastbilsflak av Hardox ger betydligt större lastkapacitet, vilket betyder färre lastbilar på vägarna, mindre bränsleåtgång och minskade utsläpp.

retaget i samråd med tillsynsmyndigheten. Några exempel är PAH-mätningar i luft, bullermätningar och andra provtagningar i vattnet utanför verksamhetsområdet. Ett annat exempel är undersökningar av hur bottendjuren mår. Detta har undersökts av Stockholms universitet både år 2006 och 2011. Resultaten visar att vattenområdet utanför SSAB visar på god ekologisk status, och att artantal, individtätethet och biomassa har ökat. I rapporten menar man att de goda resultaten mycket väl kan bero på minskade utsläpp från företaget.

– Tillsammans med forskarna på Stockholms universitet kan vi se att havet här utanför mår bättre än på väldigt länge, säger miljöchefen Kristina Branteryd. Det är mycket glädjande för oss.

Restaurering av Långsjön

SSAB i Oxelösund har som första industriföretag beslutat att delfinansiera en av Sportfiskarnas gäddfabriker genom restaureringen av Långsjön. SSABs bidrag till det kan ses som ett led i en ekologisk kompensation, där bolaget kompenserar för den kust som tagits i anspråk för industrimark och som tidigare har fungerat som lekplatser för exempelvis gädda.

Vid sidan av att återskapa ett naturskönt område med stora värden för fåglar och kustvandrande fisk beräknas Långsjön efter restaureringen årligen hindra över 1,2 ton kväve och 30 kg fosfor att nå Östersjön. En restaurering av en våtmark som har sitt utflöde i Östersjön är alltså ett

sätt att minska kväveutsläppet till Östersjön. En reduktion av kväve till Östersjön på detta sätt kan vara ett miljömässigt fördelaktigare sätt än att förfina SSABs reningsanläggningar.

Projektet leds av Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund i samarbete med berörda markägare och SSAB Special Steel i Oxelösund. SSABs ekonomiska bidrag är avgörande för dess praktiska genomförande. Projektet beräknas pågå fram till 2020.

– Kanske vi kan se en ännu större miljöförbättring i havet framöver genom att stötta projekt som Långsjön, utanför vår egen produktion, avslutar miljöchefen.

Företaget sponsrar restaureringen av Långsjön som en ekologisk kompensation. Genom att öppna upp de gamla slätterängarna och förbättra regleringen kan området bli hem för hundratals små gäddungar som sedan sprider sig i Bråviken. FOTO: MICHAEL SÖDERMAN/SPORTFISKARNA